

необычные высказывания. Подобно опыту проведения «мозгового штурма», выясняются необычные и нетрадиционные предложения, из которых, в конечном счете, и развиваются лучшие идеи.

Например, участникам могут быть предложены изображения курортного острова, садов, моря, цветов, пейзажей. Проблемой, с которой нужно найти ассоциации по изображениям, является *работа*. Цепочка биссоциации может быть следующей: море – остров – пейзажи – цветы – сады – садовник – работа.

Метод может быть очень эффективным и приносить огромное удовольствие обучающимся. Во всяком случае, основным условием его эффективности является активное участие всей группы в процессе проведения ассоциаций. Тайна успеха метода биссоциации состоит в том, что посредством задания по установлению связи между ассоциацией и исходной темой в известной степени становится неестественным отказаться от приемов мышления, которые обычно выбираются при обсуждении проблемы. На этом основании представляется особенно важным проведение ассоциаций к картинам, максимально отдаленным от заявленной проблемы.

ЛИТЕРАТУРА

1. Koestler, A. Der göttliche Funke. Der schöpferische Akt in Kunst und Wissenschaft Scherz / A. Koestler. – Bern; München; Wien, 1966. – S.212.

Н. П. Старавойтава (Мінск)

МЕТОДЫКА ВЫКЛАДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ЯК ЗАМЕЖНАЙ З ДАПАМОГАЙ СКАЙПУ

Валоданне замежнымі мовамі ў сучасным свеце ўжо даўно сталася неабходнасцю, паколькі менавіта такім чынам мы атрымліваем значную колькасць інфармацыі, што дае мажлівасць лучнасці, не абмежаванае моўнымі бар’ерамі. Выкладанне беларускай мовы як замежнай (БМЗ) ва ўмовах інавацыйнай мадэлі адукацыі патрабуе арганізацыі не толькі інтэрактыўнага навучання, скіраванага на развіццё інтэлектуальных і творчых здольнасцяў студэнтаў, але і насамперад мабільнага і камфортнага, якое адпавядала б запатрабаванням нашага дынамічнага, «інтэрнэт-спрэсаванага» часу. Такім можа быць выкладанне мовы анлайн, да прыкладу, у *Скайпе*, што ёсць цудоўным трэнінгам слыхавога ўспрымання, эканоміяй на падручніках, сходнымі суадносінамі кошту ды якасці і аптымальным вырашэннем для тых, хто ідзе ўпоравень з часам і выразна плануе свой графік. На жаль, практыка выкладання БМЗ у традыцыйным выглядзе не настолькі шырокая, каб весці актыўную гаворку пра анлайн-навучанне, аднак, мажліва, менавіта магчымасць «вывучаць мову дома, не выязджаючы са сваёй краіны» і прывабіла б замежных навучэнцаў зрабіць першы крок да знаёмства з беларускай мовай

і Беларуссю. Уласна гэтымі мэтамі мы і кіраваліся пры арганізацыі курсаў БМЗ на факультэце міжнародных бізнес-камунікацый БДЭУ, у якіх прадугледзілі і *скайпавую* форму навучання, што пакуль знаходзіцца на стадыі распрацоўкі¹.

Разгледзім агульную структуру заняткаў у Скайпе. Методыка выкладання моваў анлайн крыху адрозніваецца ад традыцыйнай і найперш тым, што выкладчык павінен выдатна валодаць інфармацыйнымі тэхналогіямі, у прыватнасці, добра арыентавацца ў мажлівасцях Скайпу (акрамя функцыі чата). Перад пачаткам заняткаў выкладчык дасылае слухачу ўсе неабходныя навучальныя матэрыялы, што будуць выкарыстаныя ў працэсе навучання: гэта могуць быць электронныя падручнікі, розныя метадычныя распрацоўкі, гульні, дыялогі, кнігі да чытання, аўдыякнігі, разнастайныя аўдыя- і відэафайлы ды іншае, у залежнасці ад мэтаў і ўзроўню навучэнца. Варта адзначыць, што лепш за ўсё рыхтаваць да кожных заняткаў адзін асобны PDF-файл, каб слухач не блытаўся ў вялікай колькасці матэрыялаў, а мог засяроджана працаваць з адным кампактным файлам.

Перад пачаткам заняткаў выкладчык тэлефануе слухачу ў Скайпе. Наяўнасць навушнікаў і мікрафона як у анлайн-рэпетытара, так і ў студэнта значна паляпшае якасць сувязі. П а д ч а с з а н я т к а ў у Скайпе ажыццяўляецца трэнінг усіх аспектаў мовы.

- Чытанне. Студэнты чытаюць навучальныя тэксты і мастацкую літаратуру (творы класікаў і сучасных беларускіх аўтараў), абмяркоўваюць прачытанае з выкладчыкам, выконваюць практыкаванні на выманне канкрэтнай і агульнай інфармацыі з тэксту і адпрацоўваюць новую лексіку і канструкцыі. Дадзены аспект таксама ўключае чытанне сучасных інтэрнэт-выданняў і навінаў на мове арыгінала.

- Слуханне мае на ўвазе развіццё навыкаў разумення беларускай мовы на слых. На кожных занятках студэнты выконваюць практыкаванні на праслухоўванне невялікіх дыялогаў ці атрымліваць асалоду ад музыкі, адначасова ўстаўляючы адсутныя словы ў тэкст песняў. Таксама яны могуць глядзець урыўкі са стужак і невялікія відэасюжэты з наступнай адпрацоўкай праслуханага. Дарэчы, выкладанне мовы ў Скайпе – гэта адна з разнавіднасцяў аўдыявання.

- Письмо. У працэсе вывучэння беларускай мовы анлайн важнае месца займае і адпрацоўка пісьмовых навыкаў. Дадзены аспект практыкуецца парознаму ў залежнасці ад мэтаў вывучэння мовы. Для тых, хто вывучае беларускую мову агулам, гэты від працы арганізаваны ў выглядзе напісання твораў і эсэ, а таксама лістоў і іншых пісьмовых паведамленняў, што людзі выкарыстоўваюць у паўсядзённым жыцці. Пры вывучэнні бізнес-мовы акцэнт робіцца на напісанні справавых лістоў рознага характару (ад афіцыйнага ліста партнёру і да справаздачы па развіцці продажаў кампаніі).

¹ <http://www.bseu.by/russian/courses/belarusianAsForeignBy.htm>
<http://www.bseu.by/russian/courses/belarusianAsForeignRu.htm>
<http://www.bseu.by/english/courses/belarusianAsForeignEn.htm>

▪ Гаварэнне. Каб пераадолець моўны бар’ер і цалкам авалодаць беларускай мовай, як і нейкай іншай, неабходна размаўляць, размаўляць і размаўляць. Галоўная мэта БМЗ у Скайпе – гэта навучыць замежнікаў свабодна размаўляць на мове. Выкананне на занятках розных маўленчых заданняў будзе стымуляваць іх да зносінаў і спрыяць развіццю маўлення (дэбаты, абмеркаванні стужак, выказванне меркавання паводле прыказак ды прымавак, афарызмаў знакамітых людзей і шмат што іншае).

Па заканчэнні заняткаў выкладчык адпраўляе студэнту хатняе заданне ў электронным выглядзе на пошту ці ў Скайпе. Карэктыроўка адбываецца за адзін дзень да пачатку наступных скайп-заняткаў: студэнт дасылае выкананае заданне свайму выкладчыку на электронную пошту. Выкладчык выпраўляе або падкрэслівае памылкі дзеля таго, каб у пачатку наступных заняткаў абмеркаваць і выправіць іх разам са студэнтам.

Увогуле ж, не трэба забывацца, што Скайп – гэта ўсяго толькі сродак сувязі, які скарачае адлегласць. Таму метадыка выкладання замежнай мовы ў Скайпе ўзяла шмат ад традыцыйнай метадыкі. Агульныя падыходы досыць простыя, розніца – у выкарыстанні тэхналогій. У залежнасці ад слухача і ягоных мэтаў фармулюецца мэта заняткаў. Потым выкладчык глядзіць, якія матэрыялы для гэтага патрэбныя, і вырашае, якія тэхналогіі могуць дапамагчы гэтую задумку ўвасобіць на практыцы. Скайп – гэта тэлефон. Калі далучыць тэкставы чат – гэта дошка. Калі даслаць файл – гэта постар альбо наглядны дапаможнік, картка альбо карцінка. Размаўляць і тлумачыць усё можна гэтак жа, як у звычайнай аўдыторыі. Усё, што мы напісалі б на дошцы, – пішам тэкстам. Калі трэба праілюстраваць – дасылаем файл ці спасылку. Можна пашукаць тэхналогіі, якія дазваляюць паказваць PowerPoint, што вельмі добра заахвочвае навучэнцаў. Акрамя Скайпу трэба ўласна навучальныя матэрыялы, што бываюць вельмі розныя, а таксама тэхналогіі і сродкі іх максімальна эфектыўнага задзейнічання. Калі чалавеку трэба з дзясятка кансультацый, то Скайпу са звычайнай поштай для дасылання файлаў будзе больш як дастаткова. А калі займацца сістэматычна, дык трэба ўжо ствараць навучальную віртуальную сістэму і напайняць яе інтэрактыўнымі матэрыяламі, зместам – а гэта ўжо досвед не аднаго года выкладання. Напачатку выкладання беларускай мовы ў Скайпе вельмі карыснымі для выкладчыка будуць адпаведныя відэазаняткі на YouTube па іншых замежных мовах, якія дапамогуць зарыентавацца і выбудаваць уласную канцэпцыю працы.

Спадзяёмся, што выкладанне БМЗ у Скайпе будзе развівацца ў нашай краіне і зробіцца папулярнай формай камунікацыі паміж беларусамі ды беларусістамі Беларусі і замежжа, што паспрыяе пашырэнню сфераў уплыву беларускай мовы і ў метраполіі.